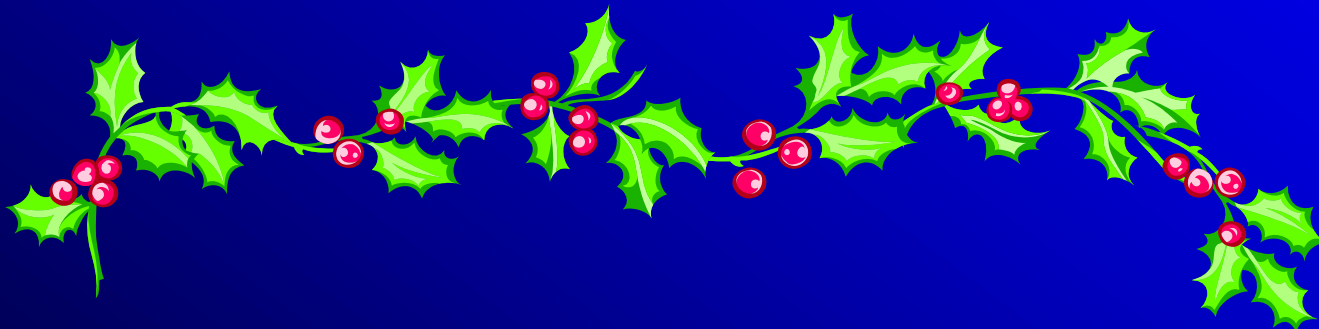

ประสบการณ์ความเจ็บป่วยของผู้ป่วย ความดันโลหิตสูง ในสังคมไทย

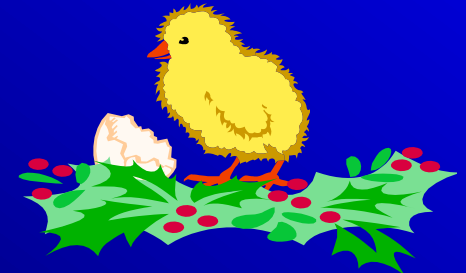

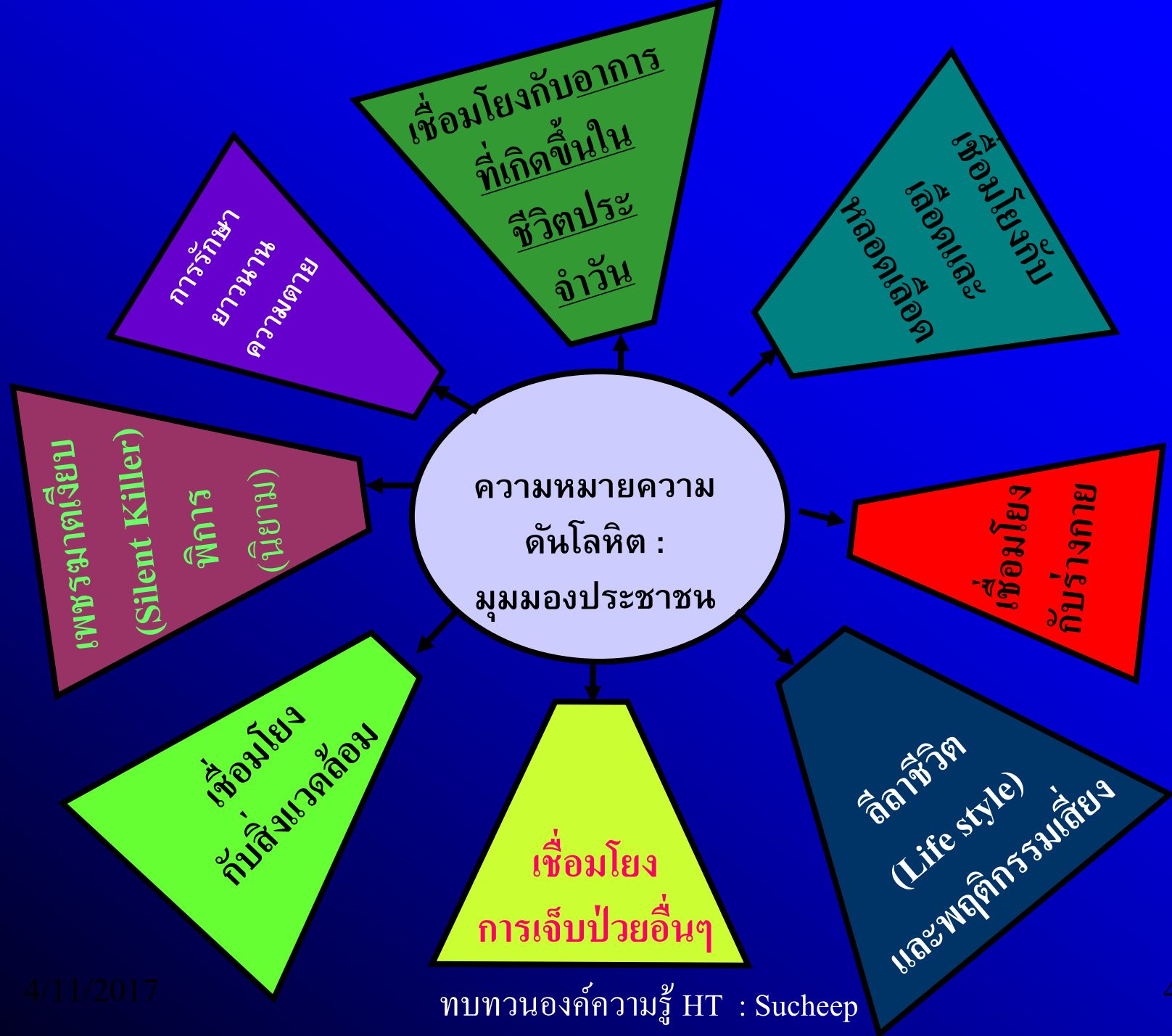
สุชีพ เณรานนท์

องค์ความรู้ การเจ็บป่วยความดันโลหิตสูง
ของผู้ป่วยและประชาชน ตามบริบททางสังคมและ
วัฒนธรรม : ผ่านการทบทวนงานวิจัย

ความหมายความดันโลหิตสูง :
มุมมองของประชาชน
(Emic view of Lay person)

ความหมายการเจ็บป่วยความดันโลหิตสูง มุมมองประชาชน

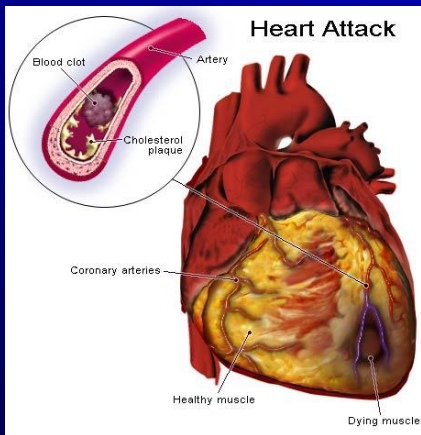
- เชื่อมโยงกับอาการที่เกิดขึ้นใน
ชีวิตประจำวัน

- การปวดศีรษะหรือเวียนศีรษะ
สาเหตุมาจาก เมารถ นอนน้อย
- ความเครียด คิดมาก วิตกกังวล
สาเหตุมาจากโรคประสาท แฝง
เสียชีวิต และอยู่คนเดียว
รายได้ไม่พอใช้

ความหมายการเจ็บป่วยความดันโลหิตสูง มุมมองประชาชน

- เชื่อมโยงกับเลือดและ
หลอดเลือด

- ไขมันเกาะที่ผนังโลหิต
- หลอดโลหิตตีบแคบลง เปรียบเทียบกับ
ท่อน้ำที่มีสนิมเกาะ ท่อน้ำผู้
เลือดจึงไหลผ่านลำบากจึงเกิด
แรงดันมาก
- เลือดร้อน (Hot) เลือดข้น
เลือดฉีดแรง

ความหมายการเจ็บป่วยความดันโลหิตสูง มุมมองประชาชน

• เชื่อมโยงกับร่างกาย

- “โรคคนแก่” สาเหตุจาก ความ
เสื่อมของสังขาร เลือดลมไม่ดี
- “โรคลม” โรคลมสันนิบาตปะกัง
นำไปสู่โรคลมอัมพฤติ อัมพาต
สาเหตุจากอาการ หน้ามืด วิงเวียน
ศีรษะ ใจเต้น แน่นหน้าอก หรือ
คลื่นไส้

ความหมายการเจ็บป่วยความดันโลหิตสูง มุมมองประชาชน

- วิถีชีวิต(Life style)
หรือพฤติกรรมเสี่ยง

- พฤติกรรมเสี่ยง ได้แก่ การสูบบุหรี่
การดื่มแอลกอฮอล์ การรับประทาน
อาหารรสเค็ม อาหารมัน
การไม่ออกกำลังกาย การพักผ่อน
ไม่เพียงพอ
- ลักษณะการทำงาน เช่น งาน
เกษตรกรรม รับจ้าง งานที่ใช้แรงยก ลาก
แบก หาม
- ลักษณะงานที่ไม่เคลื่อนไหว เช่น งาน
สำนักงาน งานเอกสาร ที่ต้องทำให้เสร็จ
ในระยะเวลาที่จำกัดและทำงานหลาย
JOB

ความหมายการเจ็บป่วยความดันโลหิตสูง มุมมองประชาชน

- ความหมายความดันโลหิตสูง
กับความเจ็บป่วยโรคอื่น ๆ

- แพ้ท้อง โรคอ้วน โรคทางหู โรค
ทางสายตา และโรคหัวใจ หอบหืด
โลหิตจาง
- เชื้อโรคจากแผลที่ติดเชื้อ เข้าไปใน
ร่างกายทำให้เกิดความดันโลหิตสูง
ตามมา

ความหมายการเจ็บป่วยความดันโลหิตสูง มุมมองประชาชน

- ความหมายความดันโลหิตสูงเชื่อมโยงกับสิ่งแวดล้อม (สาเหตุ)

- ฝุ่นละอองของถนนลูกรัง ที่ฟุ้งกระจายเกือบตลอดทั้งปี
- การใช้สารเคมีของเกษตรกร
- สูดดมกลิ่นแก๊สที่เกิดจากน้ำเน่ารอบๆ ที่พักอาศัย

ความหมายการเจ็บป่วยความดันโลหิตสูง

มุมมองประชาชน

- การนิยามความดันโลหิตสูง

- **พิษฆาตเงียบ (Silent Killer)**
หมายถึง ไม่แสดงอาการชัดเจน
- **เป็นความพิการ**
หมายถึง ความรุนแรง การเคลื่อนไหวร่างกายไม่ได้

ความหมายการเจ็บป่วยความดันโลหิตสูง มุมมองประชาชน

- การนิยามความดันโลหิตสูง

- **รักษายาวนาน** หมายถึง การต้องกินยาและต้องพบแพทย์ตลอดชีวิต
- **ความตาย** หมายถึง อายุจะสั้น
- โรคทางสังคม

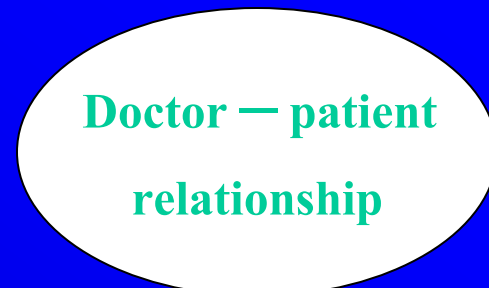
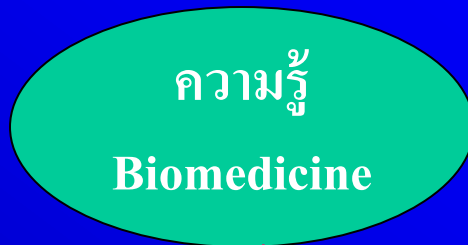
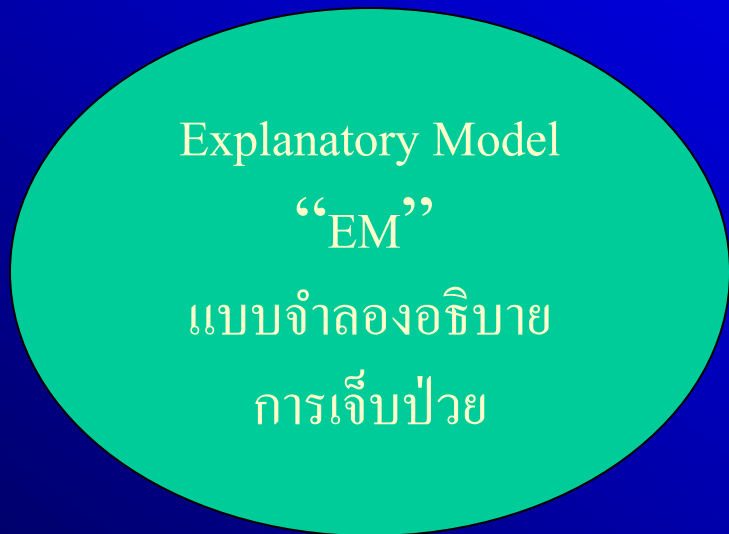
เปรียบเทียบEM ทางการแพทย์ กับมุมมองภาคประชาชน

มุมมองความดันโลหิต
ของประชาชน

1. ไม่ใช่โรคที่ต้องล้มหมอนนอนเสื่อ
2. ใช้ชีวิตตามปกติได้ เพราะเชื่อว่ายาสร้าง
ความมหัสจรรย์กับเลือดได้
3. โรคตามวัย โรคของคนแก่ และโรคลมเท่านั้น
4. โรคจากการทำงานหนัก
5. โรคคิดมาก

มุมมองความดันโลหิต
ทางการแพทย์

1. สามารถควบคุมความคงที่ของเลือดด้วยยา
2. พยากรณ์โรคไปตามผลเลือดและเครื่องวัด
ความดัน
3. ปฏิบัติตามคำสั่งของแพทย์

แตกต่างกันตามสังคมวัฒนธรรม

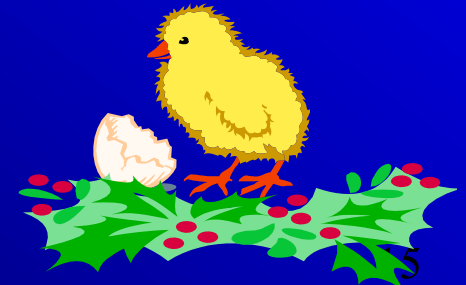
- 1.ชาวบ้านเรียกความเจ็บป่วยนั้นว่าอะไร
- 2.สาเหตุเกิดจากอะไร
- 3.ถ้าไม่รักษาจะเป็นอย่างไร
- 4.กระบวนการรักษาเป็นอย่างไร
- 5.ประเมินผลรักษา

◎ Asymmetry **Information, Authority**

◎ หมออาจไม่เข้าใจ ไม่สนใจ
สิ่งที่คนไข้ปฏิบัติ

◎ ชาวบ้านอาจไม่เชื่อหรือไม่
ปฏิบัติตาม

พฤติกรรมการเจ็บป่วย(illness behaviors) และ การแสวงหาการรักษา(Health Care Seeking) ของผู้ป่วยความดันโลหิตสูง

การจัดการตนเอง(Self Management)

รักษาตนเองตามอาการที่ให้ความหมาย (๗๕%)

1. รักษาตนเองตามอาการที่เกิดขึ้นโดยไม่รับประทานยา เช่น การพักผ่อน
2. รักษาตนเองตามอาการโดยการรับประทานยา /สมุนไพร

สังเกตอาการ ไม่ทำการรักษาใดๆ (๑๕%)

หากประเมินว่ารุนแรงจะไปแหล่งบริการสุขภาพทันที (๑๐%)

ทบทวนองค์ความรู้ HT : Sucheeep

กระบวนการแสวงหาบริการสุขภาพ : การเจ็บป่วยด้วยโรคความดันโลหิตสูง

มี 3 ขั้นตอน คือ

1. การให้ความหมาย และการจัดการกับอาการที่เกิดขึ้น

- การรักษาตนเอง สังเกตอาการ ใช้เวลาระหว่าง ๑-๖ เดือน
- ปรีกษาสมาชิกในครอบครัว เพื่อนและเพื่อนบ้าน
- ไปแหล่งบริการสุขภาพหรือพบแพทย์

2. การเลือกแหล่งและการไปรับบริการสุขภาพ เหตุผล คือ

- ใกล้ที่พัก การเดินทางสะดวก
- ค่ายา ค่ารักษา สวัสดิการด้านการรักษาพยาบาลที่ตนมี

3. การประเมินผล และการเปลี่ยนแหล่งรักษา

ที่มา สรุปจาก : ปฏิญญา พรรณราย (๒๕๔๐) การศึกษากระบวนการแสวงหาบริการสุขภาพของผู้หญิงโรคความดันโลหิตสูงในภาคใต้

การรับรู้ (ระดับความรุนแรง) ภาวะความดันโลหิตสูง : วิธีการรูปแบบในการรักษา

เป็นเพียงอาการ (Symptom)
กลุ่มนี้จัดว่าเป็นการเกิดภาวะ
ความดันโลหิตสูงผิดปกติไป
จากเดิมเพียงเล็กน้อย

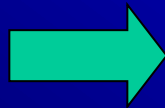
วิธีการนอนหลับพักผ่อน เมื่อมีอาการก็
สามารถหายได้เองโดยไม่ต้องรักษา และให้
ความใส่ใจกับการดูแลสุขภาพตนเองโดยรวม
มากขึ้น

เป็นความเจ็บป่วย (illness)
มีอาการรุนแรงมากขึ้น

ชื่อยาแผนปัจจุบัน ที่สะดวก ใกล้เคียงบ้าน หากไม่
หายไปรักษาที่คลินิก สถานีอนามัย หรือ
โรงพยาบาล

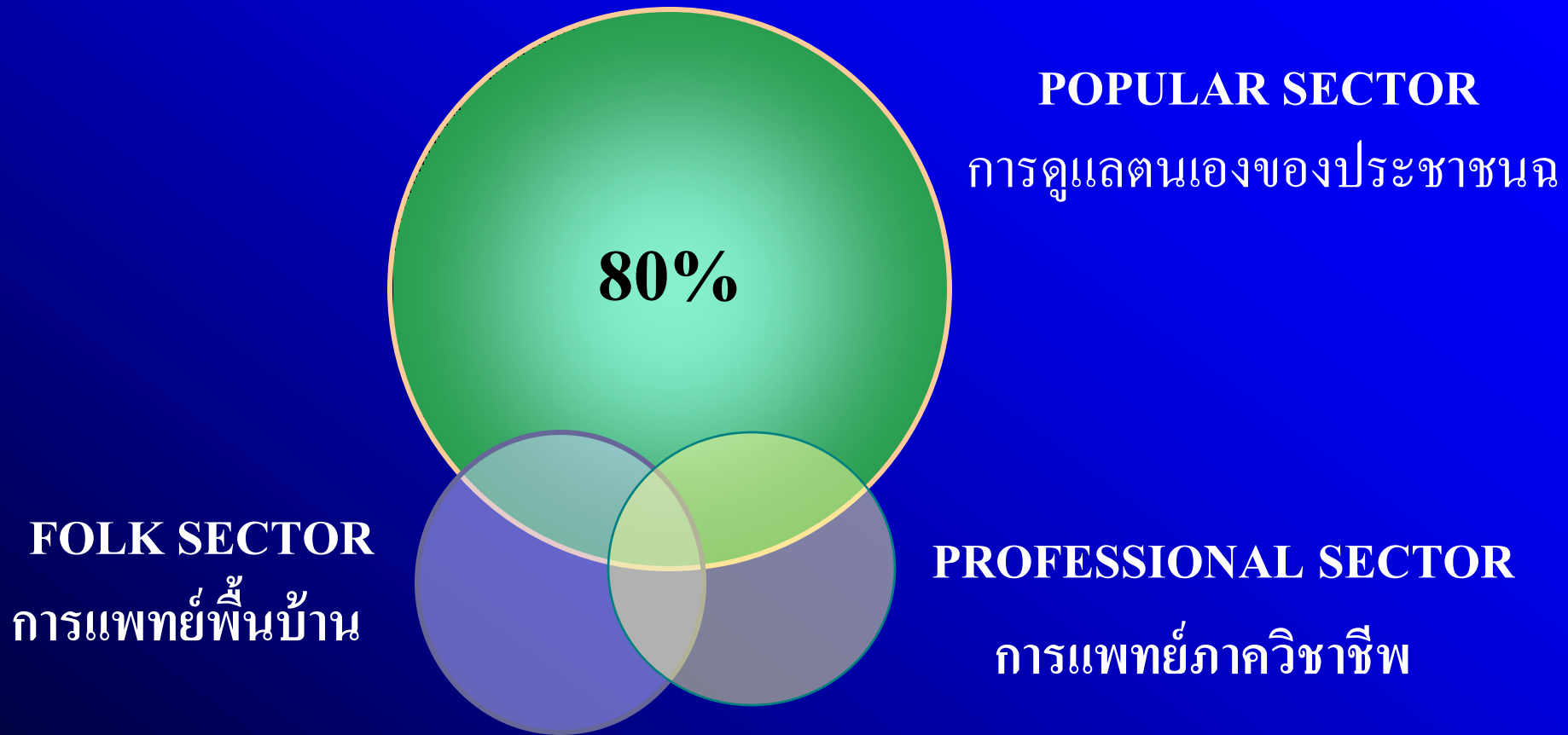
เป็นโรค (Disease) ที่มีความรุนแรง
มากที่สุด

1. การรักษาครอบครัว (Home treatment)
2. ไปโรงพยาบาล คลินิก สถานีอนามัย
3. รักษาแบบพื้นบ้าน (Folk Sector)

ที่มา สรุปจาก.. : ญัฐพงษ์ ราชสุวรรณ (๒๕๔๕) โรคความดันโลหิตสูงกับความสลับซับซ้อนของบริบทที่เกี่ยวข้อง : กรณีศึกษา จังหวัดกาญจนบุรี

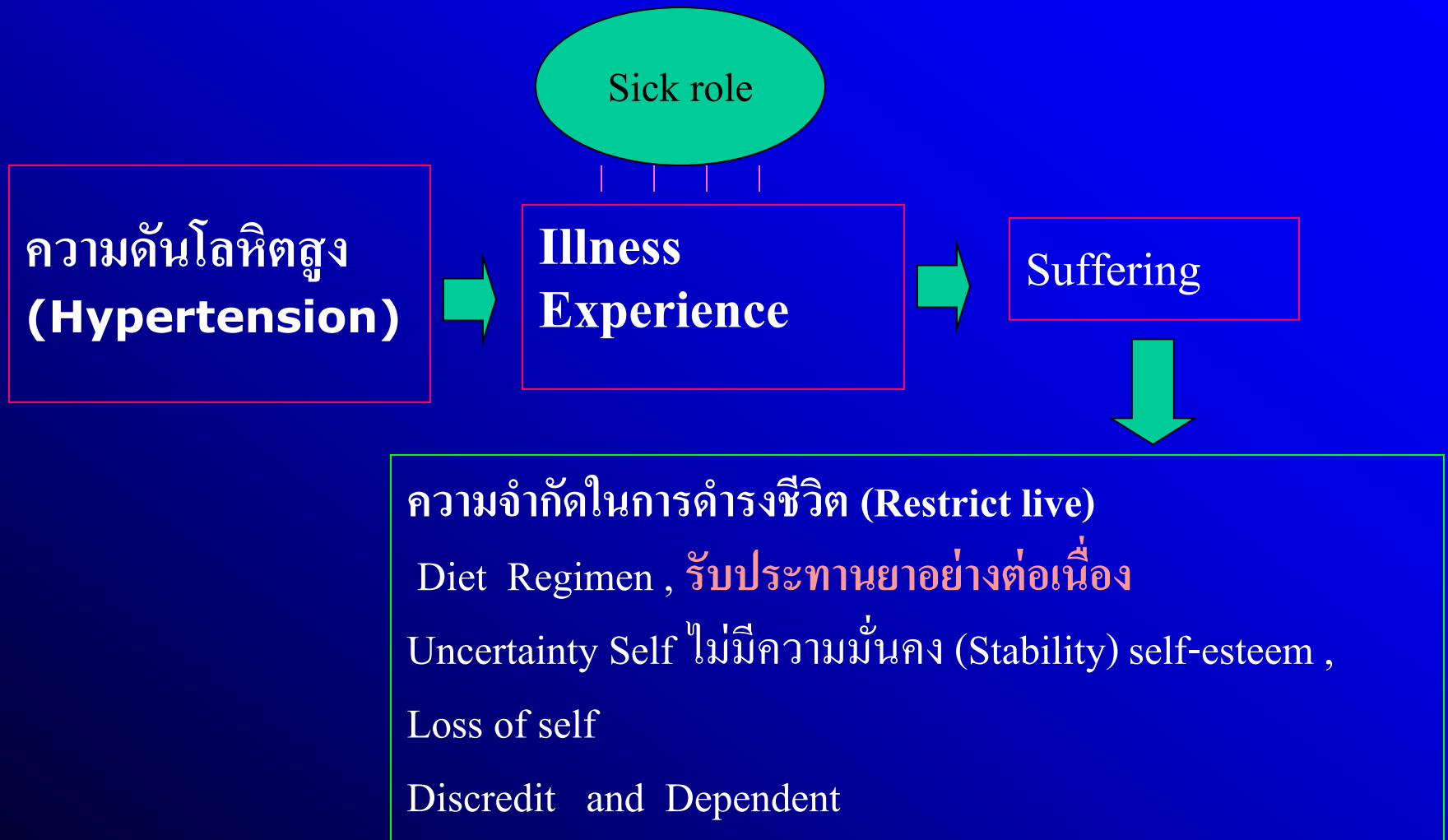
วัฒนธรรมความเจ็บป่วย

ความหลากหลายของระบบสุขภาพ Pluralism of medical system

Arthur Klienman :1980

Suffering From Hypertension

ขอบคุณครับ

